

איגוד המנכ"לים והמזכירים ברשויות בישראל
منظمة أسكترتاريه والمدراء العامین في أسلطات بأسرائیل

15 במאי 2020
כ"א באייר תש"ף

לכבוד
מר מאיר בן שבת
ראש המטה לביטחון לאומי
באמצעות גב' מיכל יניב
Michalya@pmo.gov.il

הנדון: עמדות והצעות לפעולה בתחומים שונים לנוכח משבר הקורונה
מענה לקול קורא מיום 26 באפריל 2020

א.ג.נ.,

מזה כחודשיים שרויה מדינת ישראל במשבר, אשר הביא עימו אתגרים שלא הכרנו או נערכנו אליהם מראש. בזמן קצר נאלצנו להתמודד עם מציאות חדשה, שחייבה הערכות בזמן שיא, ניתוח מידע וקבלת החלטות כאן ועכשיו.

לרשויות המקומיות בישראל היה חלק מרכזי בהתמודדות עם המשבר - החל מתמיכה וסיוע לאוכלוסייה המבוגרת ולמשפחות בסיכון, הערכות לוגיסטיות, מעני חינוך, אכיפה, הסברה ועד אירועי תרבות יצירתיים ושמירה על המורל והחוסן החברתי. הרשויות נדרשו להתמודד עם אתגרים בנייהול תקציב, סוגיות משפטיות ותפעול כח-אדם מצומצם, שעבד סביב השעון, בתנאי אי ודאות ואף חרדה. המנכ"ל אשר עובד תחת ראש הרשות הוא הגורם אשר אמור לבצע וביצע בפועל את כל ההנחיות אשר הועברו מס' פעמים ביום לשלטון המקומי.

איגוד המנכ"לים והמזכירים ברשויות המקומיות מתכבד להגיש נייר עמדה זה, לאחר ריכוז נושאים מרשויות רבות, המתמצת את הנושאים העיקריים שיש להתייחס אליהם, כולל המלצות לפתרון.

1. העדר מתולוגיה סדורה ואחודה ושילוב של נציגי השלטון המקומי בשולחן קבלת ההחלטות

- ברמה הלאומית, המשבר הצריך שיתוף פעולה בין גורמים רבים. ההחלטות שהתקבלו השפיעו באופן ישיר והמענה הממשי למעשה רוכז ונוהל על ידי הרשויות המקומיות. שיתוף הפעולה בין הגורמים לקה בחוסר תיאום, ריבוי מידע סותר, קושי בניתוח ההחלטות ויישומן.
- העדר 'שולחן מרכזי' מאוחד לקבלת החלטות.
- "הנחתת" הנחיות על הרשויות המקומיות לעיתים בלי שנבדקו לעומק השפעתן או משמעותן.

המלצות:

- שילוב נציגי המנכ"לים לצד ראשי הרשויות בשולחן קבלת ההחלטות ובחינת ההחלטות מראש ולא בדיעבד.
- הקמת מטה להערכות מצב ובניית מודל עבודה בשעת חירום בו כל המידע מגיע לשלטון המקומי והמידע עובר באופן אחיד, בשעות קבועות, לרשויות המקומיות בתצורת פק"ל, תוך מתן לרשות המקומית עצמאות ליישום.

איגוד המנכ"לים והמזכירים ברשויות בישראל
منظمة أسكترتاريه والمدراء العاميين في أسسلطاط بأسرائيل

2. אי מתן זמן הערכות ליישום וביצוע "שיגור הצהרות לתקשורת" ולא לרשות

לא פעם התקבלו החלטות/הצהרות שמועד היישום שלהם נקבע במייד. דוגמא בולטת – החזרת מערכת החינוך (קבלת מתווים והחלטות ביום שישי בצהרים), תוך שלעיתים שונה המתווה באופן קיצוני – בלי לקחת בחשבון את זמן ההערכות וההכנות הנדרשת לרשות (נושא הצהרונים קודם פורסם לציבור אך המתווה והשיפוי לא פורסמו במקביל). הקושי גבר ברשויות קטנות וחלשות עקב מחסור בכ"א ובאמצעים.

המלצה: הכנת מתווים מסודרים ומתכללים מראש, בהתייעצות עם הרשויות המקומיות והגורמים המקצועיים, ובכל מקרה לאפשר זמן הערכות סביר בין ההודעה לבין היישום בפועל.

3. תפעול מותאם של עובדי הרשויות המקומיות ושת"פ עם האיגודים המקצועיים

- החלטות והנחיות שהתקבלו ביחס לעובדים בשלטון המרכזי לא תאמו את המצב בשלטון המקומי. לדוגמא: אישור עבודה מהבית לעובדים, הגדרות העובדים החיוניים ועוד.
- התקיים קשר חלקי מול האיגודים המקצועיים (מנכ"לים, גזברים מנהלי מש"א, חינוך) המהווים בית מקצועי עבור בעלי התפקידים ברשויות.

המלצות:

- גיבוש מתודולוגיה של פעולה וקבלת החלטות של משרדי הממשלה מול הגורמים הרלוונטיים ברשויות המקומיות ומול יו"ר האיגודים המקצועיים.
- יש לבצע פק"ל של כל נהלי המעבר משגרה לחירום בתרחיש מגפה.

4. מאגרי מידע

אין לרשות המקומית גישה למאגרי המידע של הביטוח הלאומי ושל המדינה, קיים פער גדול בין מאגרי המידע השונים, יש חוסר במידע על אוכלוסייה אשר אינה מוגדרת אוכלוסיית רווחה ואוכלוסיית הזרים, מהגרי עבודה וכו'. רשויות מקומיות הצליבו רשימות פנימיות על מנת להכין מאגר סדור (מבוגרים בני 65+, מתנדבים). כמו כן, בשלבים הראשונים לא היה לרשות ניתוח אפידמיולוגי של נתוני תחלואה.

המלצות:

- איחוד מאגרי המידע באופן סטנדרטי ומסונכרן עבור כל הרשויות.
- גישה לנתוני הביטוח הלאומי אשר קריטיים בעתות חירום.
- ממשק הדוק בין הרשויות המקומיות לבין קופות החולים.
- הקמת מערכת ניהול מידע היודעת לתת תמונת מצב אמיתית תוך שמירה על שכבות המידע הרגישות ופרטיות התושבים.
- הקמת מערכות ניהול עובדים ומתנדבים לשעת חירום מבוססת GIS, שתאפשר לנהל ולתפעל מערכות מתנדבים ועובדים באופן יעיל ואפליקטיבי.
- מומלץ להשתמש במאגרי הנתונים שהכינו הרשויות המקומיות במשבר זה.

5. אמצעים דיגיטליים/טכנולוגיים

- המערכות הקיימות כיום בשירות העירייה (בעיקר ברווחה) אינן מאפשרות קליטה מהירה וראשונית של היקפי אוכלוסייה גדולים. בשל כך מידע רב אינו מתועד ואינו זמין לניתוח ולהערכות מצב.
- מערכת "זום" אינה מאובטחת.
- ישנו מחסור ופערים בהצטיידות בבתי התושבים (מבוגרים, משפחות מצוקה, מרובות ילדים) – מחשבים, מצלמות, מיקרופונים, תשתיות אינטרנט ועוד.

המלצות:

- הטמעת אמצעים טכנולוגיים נוחים לשיבות וידאו – יעיל וחסכוני.
- לאפשר בחקיקה כינוס מליאת מועצה בשיחת ועידה.
- לנתח שכונות בהן יש אוכלוסיות עם יכולות טכנולוגיות מועטות ולהתקין באזורים אלו "קיוסקי מידע" המאפשרים לקבל הודעות על צג דיגיטלי, להתכתב עם המוקד ולבצע פעולות.
- התקנת מערכות תקשורת מתקדמות לקשישים, משפחות בסיכון וחרדים באמצעותם ניתן לעדכן מידע ולהפיג בדידות.
- הגברת השימוש במצלמות העירוניות במרחב הציבורי והאצת פריסת המצלמות ומערכות הכריזה החכמות אשר יסיעו לרשויות לנהל מתחמים ושצפים עירוניים (גינות, פארקים וכיו"ב) על מנת למנוע התקהלויות לנטר פרמטרים בריאותיים ולנהל את המרחב הציבורי.
- הגדלת תשתיות אינטרנטיות וקצב העברת נתונים.

6. ציוד ותברואה

בתחילת התפשטות הנגיף לא נמצאו כמעט קבלנים בעלי ידע בנושא חיטוי וביטוח מתאים ונרשם חוסר במלאי של חומר חיטוי. כמו כן עלה צורך לאחסן ציוד רב שימש לעובדים ולמתנדבים.

המלצות:

- הקמת מאגר קבלנים ארצי שיש ברשותם מלאי זמין של חומר חיטוי.
- הקמת מחסן חרום לטיפול במשברים רפואיים הכולל: חליפות חד פעמיות (קיץ וחורף) מסכות, כפפות וכל מוצר בסיס הנדרש לניהול משבר חרום, וכן אמצעי עבודה לצורך שינוע ופריקת הציוד המגיע מגורמים שונים: נגרר, גנרטור, מלגזה ועוד.

7. טיפול באוכלוסייה

- על המדינה ועל הרשויות המקומיות האחראיות לספק עוגן כלכלי לתושבים בכל מצב, להיערך בתוכניות לטווח ארוך למציאת פתרונות לייצוב המשק מבחינה כלכלית ולספיגת הוצאות רבות בלתי צפויות במקרים קיצוניים כגון אלו.
- במתן הנחיות יש להתייחס למצב בריאות האדם ולא לגיל כרונולוגי.
- משבר רפואי נדרש קשר קבוע מקוון בין הרשות המקומית לקופות החולים ולסניפיהן במרחב הרשותי, כולל בתי המרקחת הפרטיים המשרתים את לקוחות קופות החולים, לשם מתן אפשרות לקבלת שירותי בריאות ללא הגעה פיזית למקום.

- מבחינה נפשית - יש לפעול להקלה בעומס הרגשי הנוצר ולאפשר לתושבים, לתלמידים, ולעובדים במגזרים השונים להיעזר בבעלי מקצוע ברמה לאומית וברמה רשותית.
- למנות בעלי תפקידים כמקשרים קבועים בין הרשויות למגזר החרדי. בעיות תיווך.

המלצות:

לצייד את התושבים ב"תעודת זהות רפואית".

8. אזרחים ותיקים

במשבר הקורונה הוגדרה אוכלוסיית האזרחים הוותיקים כאוכלוסייה ברמת סיכון גבוהה. המועדונים החברתיים נסגרו וכל התוכניות שפותחו נעצרו באחת. אזרחים ותיקים רבים ביטאו פחד וחרדה מהמצב והשלכותיו, פחד מהעמימות וחוסר הוודאות וחשש קיומי לבריאותם ולשלומם. חלקם לא ידעו לפנות לרשות והפנייה בעניינם נעשתה דרך שכנים או קופות חולים או דרך איתור יזום. אזרחים שהינם אלמנים/אלמנות ללא עורך משפחתי מצאו עצמם ללא מקורות סיוע. הימשכות המשבר והאיסור על יציאה מהבית לשם הגנה על בריאותם, מגבירים את תחושת הבדידות ומשפיעים על מצבם הנפשי ולעיתים אף הפיזי.

המלצות:

- הרחבת המיפוי והאיתור של אוכלוסיית הבודדים בשיתוף נציגים של קופות חולים, ביטוח לאומי, חברות סיעוד, עו"סיות מהשירותים החברתיים ועוד.
- פיתוח ושימוש בכלים דיגיטליים המותאמים לגיל השלישי כדוגמת מערכת 'מחברים' של חברת 'אינטל', וטלפון חכם מותאם ומונגש (כדוגמת הטלפון שפיתחה חברת 'המשקם'). במקביל יש לפעול לשינוי תודעתי בקרב האזרחים הוותיקים לשימוש בכלים.
- הקמת גוף מתכלל מקומי מנגיש שירות – גוף ציבורי מפקח אשר ינגיש לאזרח הוותיק שירותים מקוונים שונים (תיקוני בית, רכישת ציוד ואמצעים, ביקורי רופאים ועוד).

9. אלימות במשפחה

הנפגעות העיקריות הינן נשים בכלל ובפרט נשים מוחלשות ביניהן נשים החיות בעוני, נשים חד הוריות, אימהות יחדניות, נשים נפגעות אלימות ועוד. משבר הקורונה יצר זירה בה מתקיימים לא מעט מעשי אלימות בפרט כלפי נשים וילדים. נוכח הבידוד החברתי והתכנסות של בני המשפחה יחד, קיים קושי לפנות למשטרה או לשירותי הרווחה בבקשה לסיוע. כמו כן יש לתת את הדעת לאזרחים המחזיקים נשק ברישיון בבית.

המלצות:

- פיתוח אפליקציה שתאפשר להתריע על אלימות ופניה למוקד בעת מצוקה באופן מידי.
- מיפוי עירוני של מחזיקי הנשק ודרישה לאחסן את הנשקים במשטרה עד יעבור משבר הקורונה.
- מסע הסברה ופרסום בנושא של חובת דיווח בכל האמצעים כולל מערכת החינוך.

10. בעלי מוגבלויות

אנשים עם מוגבלות ומשפחותיהם נתקלו בקשיים רבים בשגרה החדשה שאליה נקלעו, קשיים כלכליים וקשיים רגשיים.
המלצה: חלוקת מכשירים טכנולוגיים לילדים ללמידה מקוונת ושוברים/סלי מזון עבור המשפחות שנקלעו למצוקה כלכלית.

11. נוער וצעירים בסיכון

אי הוודאות שאפיינה את התקופה הזו, הקצינה וערערה באופן דרמטי את מצבי הסיכון, דפוסי החשיבה וההתנהגויות של הנוער וצעירים. היו מי שנאלצו להסתגר בבתיים צפופים שיש בהם אלימות פיזית ו/או מילולית ונכנסו למצבי לחץ ומצוקה. לרבים מבני הנוער אין בבית מחשבים, עובדה שלא אפשרה להם להשתתף בלמידה המקוונת של מערכת החינוך. בני נוער יצאו לעבוד על מנת לתמוך במשפחתם. התקבלו דיווחים רבים על שימוש מוגבר בסמים ובאלכוהול בקרב בני הנוער והצעירים.
המלצה: בניית תוכנית חירום מערכתית שתסייע בהיבטים רחבים של סיוע (לימודי, רגשי, כלכלי, תמיכתי-מנטורי, אימוני) הן לנערה והן למשפחתם.

12. חינוך

- מספר קשיים מרכזיים כמו העסקת עובדי מנהלה וסייעות, שיפוי עבור הסעות בחינוך המיוחד, הכנת מוסדות חינוך והתארגנות מעכשיו לעכשיו, המשך קיום וועדות השמה בהתאם להנחיות משרד הבריאות.
- חינוך במגזר החרדי, שלא מכיר את נושא הלמידה מרחוק וחסר אמצעים טכנולוגיים ואינטרנטיים.
- התמודדות עם משפחות מחתך סוציו אקונומי נמוך אשר אין להם מחשב בבית/ אין חיבור לאינטרנט, פער לימודי וריחוק חברתי בין התלמיד לבני כיתתו.
- תלמידים נאלצו לעבוד לטובת פרנסת המשפחה ולא למדו.
- מקומות טיפוליים לא נתנו מענה לאוכלוסייה עקב הנחיות וחוסר תקציב (דוגמת חוה טיפולית יחידה באזור אילת).

המלצות:

- הקצאת משאבים ע"י גורמי מקצוע שיתנו מענים דיפרנציאליים עפ"י גידול בצורך בהכלה, טיפולים רגשיים, נפשיים, תזונה בריאה וכו'.
- מגזר חרדי - הקצאת משאבים לטובת רכישת ציוד מחשב שיושאל לתלמידים רק לימי המשבר עם חיבור אלחוטי ובניית מערכת שיעורים מותאמת. להעביר באמצעות ההורים, בנקודת חלוקה, חומרי למידה במכלול הנושאים לרבות לימודי ליבה.

13. שירות פסיכולוגי חינוכי (שפ"ח)

בשפ"ח תיקים מנוהלים באופן ידני (תיקיות קרטון) ושומרים במשרד בכפוף להנחיות משרד הבריאות וחוק זכויות החולה:

- יוצר קושי והאטה בתיעוד המידע תוך כדי תנועה, באיסוף המידע, תכלולו ושיתופו.
 - עקב ההעדר תוכנה ממוחשבת לניהול ידע ובקרת מידע נאלצו הרשויות לראשונה לשמור חומרים בענן שיתופי.
 - אבטחת מידע – אין גיבוי לעבודה הפסיכולוגית ולתיקי הקרטון. במידה ומסמך הולך לאיבוד – לא ניתן לשחזר אותו.
 - העדר גישה למערכת מידע של מצבת תלמידים – לא ניתן לתכנן התערבויות בהתבסס על נתונים כמותיים כלל. לא ניתן לקבל מידע על משפחות, אחים וכיוצ"ב.
- המלצה:** פיתוח/רכישה של מערכת ממוחשבת לניהול ידע עבור השפ"ח בשגרה ובחירום ככלי עבודה שיוכל לבצע פילוח נתונים והפקת דוחות על מצב האוכלוסייה, מגמות וצרכים.

נשמח לקחת חלק ב"שולחן עגול" ובמפגשים מקוונים על מנת להרחיב, למקד ולהציג סוגיות נוספות שעמן התמודדנו במהלך תקופת משבר הקורונה.

אנו מודים למטה לביטחון לאומי על ניהול המשבר ועל המאמצים לבלימת התפשטות נגיף הקורונה בישראל.

בברכה,

דורון מילברג

מנכ"ל עיריית רחובות

יו"ר איגוד המנכ"לים והמזכירים ברשויות המקומיות